

Характеристика конфліктів

	По відношенню до проблеми	Результат	Емоційний фон
Конструктивний конфлікт	проблема вирішується на основі об'єднання компромісу та врахування інтересів всіх членів сім'ї;	зміцнюються стосунки між членами сім'ї, поліпшується взаєморозуміння, зростає здатність ефективно вирішувати нові конфлікти, знижується конфліктність в сім'ї в цілому;	поліпшення емоційного клімату в сім'ї й емоційного статусу кожного члена сім'ї: зникають тривоги, страхи, напруженість;
Деструктивний конфлікт	проблема не вирішується (відбувається або повне підкорення одним учасником конфлікту іншого, вирішується формально, силове вирішення проблеми або спостерігається відхід від проблеми); переривання конфлікту (уявне перемир'я).	емоційне відчуження, дистанціювання, почуття самотності, тривоги, безвихідності (коли конфлікти накопичуються); невротизація і депресія.	у членів сім'ї виявляються суперечливість потреб та інтересів; потреби члена сім'ї, який вийшов з конфлікту «переможеним», залишаються незадоволеними.

І. І. Русинка, визначає, що конфліктність особистості – це риса характеру, особистісна якість, яка зумовлює частоту вступу особистості у конфліктні ситуації [3].

На думку Л. А. Петровської, однією з основних причин конфліктів, тобто дисгармонійної взаємодії, є неадекватність сприйняття членами сім'ї один одного (таблиця 1.1) [2]:

Таким чином, конструктивний конфлікт – це конфлікт у сім'ї, де немає переможених і переможців, де виграють обидві сторони, а деструктивний – це нав'язування переможцем у сім'ї своєї волі переможеному.

Отже, соціально-педагогічна робота щодо запобігання конфліктів між батьками та дітьми потребує від фахівців високого рівня кваліфікації. Соціально-педагогічну роботу треба здійснювати за такими напрямками: забезпечення соціальної профілактики сімейних конфліктів; здійснення системи заходів, спрямованих на запобігання конфліктності між батьками та дітьми; надання допомоги батькам у розв'язанні складних питань сімейного виховання, організації вільного часу, налагодження сімейного побуту, удосконалення взаємостосунків у сім'ї.

Список використаних джерел:

1. Анцупов А. Я. Хрестоматия по конфликтологии / А. Я. Анцупов, Н. И. Леонов. Москва : МОДЕК, 2009. – 161 с.
2. Петровская Л. А. Самоутверждение: пути истинные и ложные / Л. А. Петровская. Москва : Знание, 1987. – 61 с.
3. Русинка І. І. Конфліктологія. Психотехнології запобігання і управління конфліктами / І. І. Русинка. Київ : Професіонал, 2007. – 332 с.

Науковий керівник: д. пед. н., професор Лещинський О. П.

М.А. Скрипник

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗЛУЧЕННЯ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ: ДИНАМІКА РОЗЛУЧЕННЯ

Актуальність та доцільність дослідження. На сьогодні розлучення залишається однією із найскладніших соціальних проблем практично в усіх сучасних країнах, оскільки призводить до порушення такої важливої функції сім'ї, як виховання дітей. Повноцінно забезпечити її можна тільки спільною діяльністю чоловіка та жінки. Адже навіть у повній

сім'ї в процесі виховання виникають труднощі, багато різних проблем, подоланням яких повністю зайняті батько і мати. А якщо сім'я неповна, то хтось один несе тягар за двох і вся вага виховання та матеріального забезпечення лягає також на нього [2], що звісно призводить до тих чи інших недоліків саме у вихованні дітей.

Сучасні зарубіжні та вітчизняні дослідники з питань соціальної діяльності, зокрема Т. Алексеєнко, Л. Анзорг, С. Архипова, О. Безпалько, І. Зверева, А. Капська, І. Козубовська та інші, відносять розлучену сім'ю до неблагополучних, враховуючи, що неблагополучними називають сім'ї, які з огляду на ті чи інші причини повністю або частково втратили свої виховні можливості, внаслідок чого складаються несприятливі умови для виховання дитини.

Тому, **метою статті** є визначення наслідків розлучення батьків для виховання й соціальної адаптації їх дітей.

Виклад основного матеріалу. В.А. Рясенцев вважає, що розлучення сімейної пари – це зумовлене певними юридичними факторами припинення правовідносин між подружжям, що виникли через реєстрацію дійсного шлюбу. В юридичній літературі зарубіжних країн розлучення також визначається по-різному. Одні дослідники визначають розлучення як правове припинення шлюбу, а інші підкреслюють, що розлучення – це певний акт, який припиняє правовий статус шлюбу, що існував між сторонами. Тому можна напевно визнати, що розлучення – це юридичний акт, який зумовлює припинення шлюбних відносин, що виникли у результаті реєстрації шлюбу між подружжям [3].

Розлучення, як правило, не є одномоментною подією і має свою динаміку переживання. А. Маслоу запропонував модель розпаду подружніх відносин, що включає у собі сім стадій:

- Емоційне розлучення обумовлений руйнуванням ілюзій подружнього життя, почуттям незадоволеності, втратою довіри і любові, відчуженням подружжя, страхом і відчаєм, спробами контролювати партнера, спорами, прагненням уникнути проблем.

- Час роздумів і відчаю перед розлученням супроводжується болем, злістю і страхом, суперечливістю почуттів і вчинків, часто шоком, відчуттям порожнечі і хаосу. Робляться спроби повернути любов, отримати допомогу від друзів, членів сім'ї.

- Юридичне розлучення - оформлення розриву відносин відбувається на формальному рівні. Ця стадія пов'язана не тільки з судочинством, але й за участю все більшої кількості осіб у сімейних відносинах партнерів.

- Економічне розлучення пов'язане з припиненням спільного ведення господарства і поділом сімейного бюджету (якщо до цього він був загальним).

- Встановлення балансу між батьківськими обов'язками і правом на опіку пов'язане з переговорами батьків з питання подальших взаємин з дітьми і розподілу зон відповідальності.

- Час самодослідження і повернення до рівноваги після розлучення. Основна проблема цього періоду - самотність і наявність амбівалентних почуттів: нерішучості, оптимізму, жалю, печалі, цікавості, збудження, радості, смутку і ін.

- Психологічне розлучення. На емоційному рівні - це прийняття факту розпаду відносин, стабілізація емоційного стану, опрацювання негативних почуттів, пов'язаних з розлученням. На когнітивно-поведінковому - готовність до дій, впевненість у своїх силах, відчуття самоцінності, поява почуття незалежності та автономії, пошук нових об'єктів для любові і готовність до побудови нових відносин. [1].

Незважаючи на те, що розлучення негативно впливає на саме подружжя воно також безпосередньо стосується дітей, які є у цій сім'ї. Безумовно кожна дитина є індивідуальною і реакція на ситуацію яка склалася, може бути непередбачуваною. Існує безліч наслідків розлучення, які виникають саме у дітей, а саме: поява занепокоєння, втрата інтересу до навчання; звинувачення себе у розлученні батьків; перепади настрою і дратівливість при взаємодії з іншими дітьми; депресія; відсутність повної емоційної підтримки з боку батьків також часто призводить до розчарування у житті.

Крім того, відсутність одного з батьків може стати причиною неповноцінного, невдалого виховання дітей. Так, у материнських неповних сім'ях хлопчики не бачать

прикладу поведження чоловіка в родині, що сприяє формуванню в процесі їхньої соціалізації неадекватного уявлення про рольові функції чоловіка, батька. Та й соціалізація дівчаток, які виховуються в материнських неповних сім'ях, спотворює їхні уявлення про рольові функції жінки, дружини, матері. Також, діти, які виховуються в сім'ях з одним із батьків, позбавлені прикладу взаємин чоловіка й жінки в родині, що негативно впливає на їхню соціалізацію в цілому й на підготовленість до майбутнього сімейного життя зокрема [4].

Тобто розлучення батьків є тим провідним фактором, що призводить до порушення соціальної адаптації дітей із таких сімей.

Список використаних джерел:

1. Олиферович Н. И., Зинкевич-Куземкино Т. А., Велента Т. Ф. Психология семейных кризисов. С-Пб., Речь, 2007.

2. Підсумковий моніторинг розвитку соціальної сфери України. URL http://cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=148:-2010-&catid=17:2010-06-10-20-44-31&Itemid=24 (дата звернення 12.03.2019).

3. Целуйко В.М. Психологические проблемы современной семьи. Екатеринбург: 2007.

4. Юрченко І. В. Психологічна характеристика неповної сім'ї. *Альманах студентського наукового товариства «Актуальні питання психологічної науки»*. Рівне: РДГУ, 2008. Вип. 1. С. 119–124.

Науковий керівник: к. пед. н., старший викладач Пакушина Л.З.

Я. С. Слуцький

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

МЕТОДИ ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНОГО СТУДЕНТА

Адаптація іноземного студента є важливою умовою ефективної діяльності особистості в академічному та соціальному просторах. Саме тому, необхідно під час адаптації проводити практичну взаємодію між місцевими та іноземними студентами, яка має використовуватися закладами вищої освіти. Так, згідно з К. Роуз-Редвуд, можна виділити наступні рекомендації для закладів вищої освіти, що сприяють більш успішній взаємодії між студентами:

1. Розвиток програми наставництва, яка надає іноземному студентові можливість налагодження міжкультурного контакту з представником іншої країни, який може виступати у якості гіда по культурі незнайомої країни [1] (знаходячись у новому культурному середовищі, іноземний студент не може проводити повноцінну діяльність, тому що не здатен в короткий проміжок часу вжити всіх необхідних для проживання аспектів. Особливо, дана проблема є актуальною для іноземних студентів, культури яких можуть мати дуже великі відмінності від культури країни, де проводиться навчання. Так, чим більш глибоким є даний культурний розрив, тим буде складнішим і тривалішим процес первинної адаптації. Для більш успішного подолання культурного шоку необхідно скорочення подібного розриву. У цьому випадку, позитивним елементом соціально-педагогічної підтримки може стати «наставник», який надасть невідкладну культурну допомогу в подоланні адаптаційних бар'єрів. Слід зазначити, що «наставник» не повинен в обов'язковому порядку бути представником консультаційного центру для іноземних студентів у навчальному закладі. Це може бути знайомий, але обов'язково місцевої культури, що проживає у країні тривалий період часу. Тільки в такому випадку можна говорити про адаптаційного «наставника» для іноземного студента, тому що надавати допомогу у взаємодії з новим культурним середовищем може тільки або представник цього середовища або людина, що отримала досить навичок для подібної взаємодії).

2. Окремий факультет повинен виступити ініціатором програми для розробки спільного проекту і групової роботи для місцевого та іноземного студента(-ів), що сприятиме діалогу та міжкультурному взаєморозумінню [1] (факультет, який стане базою навчання іноземного студента повинен створювати необхідні умови для його успішної акультурації. Слід зазначити, що дані заходи повинні керуватися консультаційними центрами навчальних